

Δημόσια Διαβούλευση για την μελέτη «ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ DAMA DAMA – ΠΛΑΤΩΝΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ»

Η δημόσια διαβούλευση στα πλαίσια της μελέτης «ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ DAMA DAMA – ΠΛΑΤΩΝΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ» αποσκοπεί στην εξεύρεση λύσεων για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το είδος *Dama dama* και η κοινωνία, λόγω των δυστυχημάτων στο οδικό δίκτυο στην Ρόδο, τις παγιδεύσεις σε πλαστικά δίχτυα περίφραξης αγρών αλλά και των ζημιών που προκαλούνται στις γεωργικές καλλιέργειες.

1. Το είδος *Dama dama*

Η Ρόδος είναι το τελευταίο νησί της Μεσογείου που διατηρεί **αρχαίο πληθυσμό πλατωνιού**. Σύμφωνα με τον Massetti (2002) ο πληθυσμός πλατωνιού της Ρόδου έχει ουσιαστικές διαφορές από αυτόν της Μικράς Ασίας, με τον οποίο είναι φαινοτυπικά όμοιος. Το Πλατώνι της Ρόδου φαίνεται αρκετά μικρότερο, ειδικά όταν συγκριθεί με άτομα από την κεντρική και βόρεια Ευρώπη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα αρσενικά πλατώνια άνω των δύο ετών, δεν φτάνουν το ύψος των 80 εκ. ενώ συχνά δεν ξεπερνούν τα 75 εκ. Το βάρος των ενήλικων θηλυκών κυμαίνεται από 45 έως 60 κιλά (Massetti 2002).

Συγκριτικές **αναλύσεις mtDNA**, που έγιναν σε διάφορους πληθυσμούς πλατωνιού απεικονίζουν ξεκάθαρα τη **διαφοροποίηση του πληθυσμού της Ρόδου**, από τους άλλους Ευρωπαϊκούς πληθυσμούς (Massetti 2002). Αυτό είναι ένα πολύ εντυπωσιακό στοιχείο, ενδεικτικό της μοναδικότητας του πληθυσμού του νησιού της Ρόδου, σύμφωνα με τους Vernesi *et al* (2001).

2. Πιέσεις και Απειλές

Οι πιέσεις και οι απειλές στις οποίες εκτίθεται το πλατώνι σήμερα, **σύμφωνα με την σχετική βιβλιογραφία**, είναι:

- Η ανεξέλεγκτη χρήση λιπασμάτων, που μπορεί να οδηγήσει σε αλλοίωση της χλωριδικής σύνθεσης των τύπων οικοτόπων.
- Η κατασκευή και συντήρηση δικτύου μεταφορών (**δρόμοι & μονοπάτια**) που διασπούν τη συνεκτικότητα των οικοτόπων και μειώνουν την έκτασή τους, αλλά και ο θάνατος ή τραυματισμός από σύγκρουση με τροχοφόρα.
- Η λαθροθηρία με όπλο, ή με χρήση παγίδων.
- Η χρήση βιοκτόνων, ορμονών και χημικών στη δασοκομία και γεωργία.
- Οι πυρκαγιές ευρείας κλίμακας που μειώνουν τους φυσικούς οικοτόπους διαβίωσης του είδους.
- Οι αλλαγές στις χρήσεις γης,
- Η μείωση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων,
- Η απουσία γενετικού αποθέματος εκτός Ρόδου, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη τάση των κατοίκων να διατηρούν αιχμάλωτα πλατώνια μη ροδίτικης προέλευσης,
- Η απουσία συστήματος διαχείρισης των ζημιών που προκαλεί το πλατώνι σε αγροτικές καλλιέργειες και
- Η αυξημένη πυκνότητα του είδους σε κάποιες περιοχές.

3. Προσπάθειες για διαχείριση και καταγραφή του είδους

Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία για την εξάπλωση του πλατωνιού προέρχονται από τους Masseti & Theodoridis (2002), οι οποίοι στηρίχτηκαν σε πληροφορίες που συνέλλεξαν για την παρουσία του πλατωνιού στο νησί. Σύμφωνα με τα στοιχεία τους, το πλατώνι εξαπλωνόταν κατά κύριο λόγο στο νότιο και κεντρικό τμήμα της Ρόδου και σε ένα μέρος του βόρειου τμήματος, μεταξύ των οποίων μεσολαβούσε μια στενή λωρίδα επικοινωνίας. Στηριζόμενοι σε παλιότερες βιβλιογραφικές αναφορές της εξάπλωσης του πλατωνιού, συμπέραναν ότι τουλάχιστον από το 1914 και μετά, το πλατώνι διεύρυνε σταδιακά το χώρο διαβίωσής του και ότι η εξάπλωση το 2002 ήταν η ευρύτερη που είχε καταγραφεί. Επιπλέον, εκτίμησαν ότι ο πληθυσμός του πλατωνιού την περίοδο καταγραφών κυμαινόταν μεταξύ 70-300 ατόμων και δέχτηκαν ότι αυτό το πληθυσμιακό μέγεθος είναι σημαντικά μικρότερο από τα πληθυσμιακά μεγέθη που αναφέρθηκαν κατά τις δεκαετίες '30 – '50.

Αυτό που καθίσταται σαφές από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, για τη διαχρονική εξάπλωση του πλατωνιού στη Ρόδο, είναι ότι τόσο η **εξάπλωση**, όσο και το **πληθυσμιακό μέγεθος** του πλατωνιού παρουσίασε διακυμάνσεις στο χρόνο. Όσον αφορά την εξάπλωση δεν θεωρούμε ασφαλές να κάνουμε συγκρίσεις στη διαχρονική εξάπλωση των πλατωνιών στο νησί, δεδομένου ότι τα στοιχεία είναι αποσπασματικά και χωρίς συστηματική καταγραφή. Πάντως διαφαίνεται μια σταθερή παρουσία του πλατωνιού στο κεντρικό και νότιο τμήμα του νησιού, μεταξύ Απολλώνων – Λάερμων – Ασκληπείου – Προφύλιας – Απολακκιάς – Αγίου Ισιδώρου και λιγότερο σταθερή παρουσία στο βόρειο τμήμα μεταξύ Αρχίπολης – Διμουλιάς.

Μεγαλύτερο βαθμό αξιοπιστίας έχει η σύγκριση των αποτελεσμάτων της μελέτης των Ιωαννίδη & Μπούσμπουρα (1988) με τα αποτελέσματα των Masseti & Theodoridis (2002), απ' όπου προκύπτει ότι μέσα σε διάστημα λίγο μεγαλύτερο από μια δεκαετία το πλατώνι διεύρυνε την εξάπλωσή του, ή τουλάχιστον η παρουσία του έγινε πιο συχνή προς το βόρειο τμήμα και πιο συνεκτική στο νότιο. Αναφορικά με τον πληθυσμό του πλατωνιού, φαίνεται ότι αυτός παρουσίασε μια δραματική μείωση κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, ενώ φαίνεται να ανακάμπτει τα τελευταία χρόνια. Από μερικές χιλιάδες άτομα, όπως εκτιμήθηκε, μεταξύ 1938-1943, ο πληθυσμός του μειώθηκε σε μερικές δεκάδες το 1988 και αυξήθηκε σε μερικές εκατοντάδες το 2002. Βέβαια, οι αριθμοί αυτοί είναι απλώς ενδεικτικοί της διακύμανσης του μεγέθους του πληθυσμού, καθώς δεν έχουν προκύψει από συγκεκριμένη μέθοδο καταγραφής. Τέλος, και στις δυο μελέτες υποστηρίζεται η άποψη ότι ο βασικός λόγος της μείωσης του πληθυσμού των πλατωνιών ήταν το παράνομο κυνήγι (Μερτζανίδου 2010).

4. Στόχοι Διατήρησης

Η σχέση των αγροτικών ζώων με τα πλατώνια είναι έντονα ανταγωνιστική, όσον αφορά την τροφή, το νερό και τη χρήση κοινού ενδιαίτηματος. Το έτος 2005, στο νησί της Ρόδου υπήρχαν, σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας Δωδεκανήσου, 82.000 αιγοπρόβατα (Θεοδωρίδης 2005), η δε **βοσκοφόρτωση ήταν 2,4 φορές μεγαλύτερη από τη βοσκοϊκανότητα** των βοσκοτόπων του νησιού (Βούλγαρης και Θεοδωρίδης 2006).

Σήμερα ο **πληθυσμός των αιγοπροβάτων** (Διεύθυνση Κτηνιατρικής Δωδεκανήσου) είναι 44.190 ζώα, από τα οποία 16.395 πρόβατα και 27.795 αίγες.

Μια προσέγγιση για την **εκτίμηση της μέγιστης βιοχωρητικότητας** που μπορεί να εφαρμοστεί, είναι ο υπολογισμός του πληθυσμού των ελαφιών ως **συνάρτηση της εκτίμησης της πρωτογενούς παραγωγής βιομάζας** σε μια περιοχή και των ενεργειακών αναγκών των ελαφιών κατά τις διάφορες φάσεις του φυσιολογικού τους κύκλου.

Σύμφωνα με τα παραπάνω κρίνεται απαραίτητος ο **υπολογισμός της βοσκοϊκανότητας** του νησιού, αλλά και η **καταμέτρηση του πληθυσμού** του πλατωνιού για να τεθούν σαφείς στόχοι διατήρησης για το είδος.

5. Υπάρχουσα κατάσταση

Τα βασικά προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή παρουσίας του πλατωνιού είναι:

1. Τροχαία ατυχήματα που προκαλούνται στο οδικό δίκτυο από τις κάθετες διελεύσεις του πλατωνιού.
2. Παγιδεύσεις των πλατωνιών σε πλαστικά δίχτυα περιφράξεων καλλιεργειών.
3. Καταστροφές σε αγροτικές καλλιέργειες από το πλατώνι, κυρίως με την βόσκηση του σε καλλιεργούμενα είδη.

6. Ληφθέντα μέχρι σήμερα μέτρα

Στην περιοχή μελέτης έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα για την προστασία του πλατωνιού, χωρίς όμως να είναι αρκετά για την αποτροπή των υπαρχόντων προβλημάτων.

6.1 Αποτροπή τροχαίων ατυχημάτων

Μέχρι σήμερα έχουν ληφθεί μέτρα, τα οποία όμως δεν αποτρέπουν τα ατυχήματα που μάλλον αυξάνονται κάθε χρόνο. Κάποια από τα μέτρα που ελήφθησαν είναι:

- Πινακίδες: Τοποθετήθηκαν πινακίδες σε πολλά σημεία του νησιού κυρίως εκεί όπου υπήρχε προηγούμενο με ατύχημα. Σήμερα υπάρχουν ελάχιστες πινακίδες και οπωσδήποτε δεν καλύπτουν την ανάγκη ενημέρωσης των οδηγών. Ένα σημαντικό πρόβλημα που υπάρχει είναι ότι οι πινακίδες έχουν μόνο την εικόνα του πλατωνιού και δεν έχουν όριο ταχύτητας.
- Δημοσιεύματα του τύπου: Τα τροχαία ατυχήματα είναι συνηθισμένα δημοσιεύματα στις εφημερίδες της Ρόδου, με τα οποία οι κάτοικοι ενημερώνονται έμμεσα για τους κινδύνους που διατρέχουν και πολλές φορές για την επικινδυνότητα της θέσης που έγινε το ατύχημα. Αυτό δυστυχώς αφορά μόνο τους Ροδίτες και μόνο τους αναγνώστες των τοπικών εφημερίδων.

6.2 Αποτροπή αγροτικών ζημιών

Για τις ζημιές στις αγροτικές καλλιέργειες οι κάτοικοι έχουν περιφράξεις, χωρίς όμως να αποτρέπουν σε όλες τις περιπτώσεις τις ζημιές από τα πλατώνια, αλλά και από αδέσποτα κτηνοτροφικά ζώα. Έχουν αναφερθεί περιπτώσεις που το ελάφι μπορεί και

υπερπηδά σημαντικού ύψους περιφράξεις προκειμένου να βρει τροφή, ή νερό μέσω της τροφής (καρπούζια, πεπόνια).

Για τις καταστροφές στις αγροτικές καλλιέργειες που γίνονται από Πλατώνια έγιναν στο παρελθόν, και εξακολουθούν να γίνονται προσπάθειες προς τον ΕΛΓΑ για την αποζημίωση των αγροτών στο ύψος που εκτιμώνται αυτές (σύνολο της ζημιάς). Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει αποτέλεσμα θετικό για του αγρότες, παρόλο που οι προσπάθειες συνεχίζονται από την περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

6.3 Μέτρα αποτροπής πανίδευσης ελαφιών

Η χρησιμοποίηση πλαστικών διχτυών για την περίφραξη αγροτικών καλλιεργειών είναι μια τακτική στην Νότια Ρόδο η οποία προκαλεί, ορισμένες φορές τον μαρτυρικό θάνατο αρσενικών πλατωνιών. Επίσης η απεμπλοκή των πλατωνιών από τα δίχτυα είναι μια πολύ επικίνδυνη προσπάθεια και θέτει σε κίνδυνο την ζωή των εμπλεκόμενων δασοφυλάκων.

7. Δημόσια Διαβούλευση

Στόχος της δημόσια διαβούλευσης είναι η κριτική στα στοιχεία και στα συμπεράσματα της μελέτης, αλλά κυρίως η διατύπωση προτάσεων, ενεργειών ή τακτικής για την λύση των τριών μεγαλύτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζει το Πλατόνι αλλά και η κοινωνία από την συμπεριφορά του.

Η προστασία του Πλατωνιού είναι πρωταρχικός στόχος που προκύπτει από τον χαρακτηρισμό του Πλατωνιού ως είδος προτεραιότητάς αλλά και από τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. Η διαχείριση του πληθυσμού του είναι επίσης υποχρέωση της πολιτείας με σκοπό, εκτός της προστασίας του είδους να μην υπάρχουν αρνητικές συνέπειες στην τάξη των αγροτών, η οποία είναι μια δεινοπαθούσα ομάδα.

Καλούνται, όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς και πολίτες, να συμμετάσχουν στην δημόσια διαβούλευση για την εξεύρεση λύσεων στα υπάρχοντα προβλήματα. Η **συμμετοχή** σας μπορεί να γίνει με τους παρακάτω τρόπους:

A. Με την υποβολή των απόψεων σας στην ιστοσελίδα **dasarxeio.com** όπου θα μπορείτε να δημοσιεύσετε την γνώμη σας και τις προτάσεις σας.

B. Με την αποστολή των απόψεών σας στα **email**:

- i. Της Διεύθυνσης Δασών Δωδεκανήσου (**d.dason@gmail.com**)
- ii. Της εταιρίας ΥΛΗ (**info@forest.gr**)
- iii. Με την αποστολή των απόψεών τους με **επιστολή** στην Διεύθυνση Δασών Δωδεκανήσου (Γεωργίου Μαύρου 2 ΤΚ 85132 Ρόδος) και με επισήμανση στον Φάκελο (εξωτερικά) πως προορίζεται για την «Δημόσια Διαβούλευση».

Η Διαβούλευση θα διαρκέσει μέχρι τέλος Νοεμβρίου 2021.